

หัวข้อวิจัย	การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนแบบมีส่วนร่วม จากผลกระทบของการพัฒนาเมืองโดยเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในการ สร้างถนนสายใหม่
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางวันปิติ ธรรมศรี ¹ นายเกียรติดำรง สังคมศิลป์ ² นายวุฒิพงษ์ ธรรมศรี ³
หน่วยงาน	1. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดสระบุรี 3. กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม
ปี พ.ศ.	2557

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือเพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในการสร้างถนนสายใหม่ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบพื้นที่สีเขียวของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการอยู่อาศัยคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ยั่งยืนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการเชื่อมโยงวิธีการทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ที่ถูกต้องและเหมาะสมสู่ชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณถนนสายใหม่ในพื้นที่ 5 ตำบล คือ ตำบลหนองปลาไหล ตำบลหนองยาว ตำบลปากข้าวสาร ตำบลกุดนกเปล้า อำเภอเมืองและตำบลหนองนากอ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 17.0 ผลการวิจัยมีดังนี้ จากการศึกษาผลกระทบและความคิดเห็นของประชาชนต่อการสร้างถนนสายใหม่ (ทางหลวงหมายเลข 326 สายเลี่ยงเมืองสระบุรีด้านตะวันออก) ของตัวแทนประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 5 ตำบลที่ได้รับผลกระทบบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ถนนตัดผ่านในพื้นที่ 5 ตำบลของจังหวัดสระบุรี พบว่า ลักษณะการใช้ที่ดินในชุมชนโดยรวมสูงสุดเป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม ร้อยละ 43.57 รองลงมาเป็นที่พักอาศัย ร้อยละ 31.23 และการค้า/พาณิชย์ ร้อยละ 25.20 ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่ได้ย้ายมาอาศัยอยู่ในที่ดินปัจจุบันภายหลังมีการก่อสร้างถนนมากที่สุด ร้อยละ 46.20 และเมื่อเปรียบเทียบกับการที่ย้ายมาอาศัยอยู่ในที่ดินปัจจุบันก่อนมีการก่อสร้างถนน มีเพียงร้อยละ 36.74 และที่มีการอาศัยอยู่มาตั้งแต่ดั้งเดิม ร้อยละ 17.06 ซึ่งก่อนที่จะมีการก่อสร้างถนนส่วนใหญ่ที่ดินถูกทิ้งว่างเปล่าร้อยละ 41.74 รองลงมาที่ดินเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ร้อยละ 28.87 และเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 24.15 ภายหลังการเปิดให้ใช้ถนนที่ดินส่วนใหญ่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อที่อยู่อาศัย ร้อยละ 45.14 เพื่อการค้า ร้อยละ 30.97 และเกษตรกรรมร้อยละ 23.89 โดยพบว่าการใช้ที่ดินปัจจุบันหลังจากการก่อสร้างถนนแตกต่างจากก่อนการก่อสร้างถนน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกิดขึ้นการมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2554 ร้อยละ 30.97 รองลงมา พ.ศ. 2553 ร้อยละ 26.25 สาเหตุที่เลือกมาตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้มากที่สุดโดยรวม คือ น้ำไม่ท่วม ร้อยละ 29.66 รองลงมาคือ การ

คมนาคมสะดวก ร้อยละ 26.50 และอยู่ใกล้ถนนทางเลี้ยวเมืองสระบุรี ร้อยละ 25.20 ส่วนบริเวณที่พักอาศัยก่อนมีการก่อสร้างถนนโดยรวมมีลักษณะเป็นพื้นที่สมบูรณ์เหมาะต่อการทำเกษตรกรรม ร้อยละ 37.53 เป็นพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง ร้อยละ 32.81 และเป็นพื้นที่ป่าโปร่ง ร้อยละ 29.66 ภายหลังจากก่อสร้างถนนโดยรวมพื้นที่สมบูรณ์เหมาะต่อการทำเกษตรกรรมลดลงเหลือ ร้อยละ 36.48 พื้นที่ที่มีความแห้งแล้งเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 34.12 และพื้นที่ป่าโปร่งลดลงเหลือ ร้อยละ 29.40 และในส่วนของ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของคนในชุมชนโดยรวมสูงสุด คือ การปลูกฝังสมาชิกในครอบครัวให้มีวินัยในการรู้จักคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 29.40 รองลงมาคือ การปลูกต้นไม้เพื่อให้มีพื้นที่สีเขียว ร้อยละ 29.14

Research Title	Optimizing the Use of Natural Resources of a Participatory Community (of Participatory Communities) as a Result of Urban Development: Changing Land Usage in the Construction of New Roads
Researcher	Mrs. Wanpiti Thammasri ¹ Mr. Giatdumrong Sungkomsil ² Mr. Wuttipong Tammasee ³
Organization	1. Faculty of Science and Technology Suan Dusit Rajabhat University 2. Land Consolidation Office 3. Department of Highway, Ministry of Transport and Communications
Year	2014

The purpose of this research study was to investigate the effect of changing land usage in the construction of new roads on natural resource and community environment. The implementation of local wisdom to restore and conserve natural resources and community environments, the participatory responsibility of green areas to improve the health quality and the sustainable environment, the enhancement of strong community to conserve natural resource and environment were linked through scientific methods and local wisdom for conserving land, water, and forest resources. The samples were 381 representative people who lived at the new road in five districts including Nong Pla Lai, Nong Yao, Pak Kao Sarn, Kood Nok Plao, and Nong Nak which were a part of Saraburi Province. In this study, the questionnaires were employed to gather data. The descriptive statistics which were percentage, mean, and standard deviation were used to analyze data using SPSS 17. From the study on the result and the opinion of the people for the new road construction (Highway No. 326, the Eastern Saraburi Bypass) of the people representative from the sample group, there were 5 sub-districts affected near the road cut through in 5 sub-districts in Saraburi, which were Nong Pla Lai Sub-district, Nong Yao Sub-district, Pak Khao San Sub-district, Kut Nok Plao Sub-district, where were in Mueang District and Nong Nak Sub-district, where was in Nong Khae District. The researcher found that the maximum use of the community land was for the agriculture at 43.57 percent, the second use was for the habitat at 31.23 percent, for the business/commerce at 25.20 percent. Most respondents moved to this area after the road construction at the maximum number at 46.20 percent. However, people

moved to this area before the road construction at only 36.74 percent. The people who lived in this area originally were at 17.06 percent. Before the road construction, most of the lands were neglected at 41.74 percent, for agriculture at 28.87 percent, and for habitat at 24.15 percent. After launching the road, most of the land was used for habitat at 45.14 percent, for business at 30.97 percent, and for agriculture at 23.89 percent. The researcher found that the land use after the road construction was different from before the road construction. The maximum change of land use was in 2011 at 30.97 percent, in 2010 at 26.25 percent. The main causes of moving here were no flooding at 29.66 percent, the convenient transportation at 26.50 percent, and the location near Saraburi bypass road at 25.20 percent. For the habitat area, before the road construction the overall area was good for agriculture at 37.53 percent, the dry area at 32.81 percent, and the sparse woods area at 29.66 percent. After the road construction, the agriculture area decreased to 36.48 percent, the dry area increased to 34.12 percent, and the sparse woods area decreased to 29.40 percent. For the participation in the community area development to have the good life quality and sustainable environment for the people in the community at the maximum overall aspect were to foster the family members to have discipline to recognize the environment value at 29.40 percent, and planting the trees to increase the green area at 29.14 percent.